

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΡΑΒΕΣ

Η εξάπλωση των Αράβων ήταν συνέπεια της μεταστροφής αυτού του λαού στο **Ισλάμ**, μονοθεϊστική θρησκεία που ίδρυσε ο Μωάμεθ.

Ως οδηγός καραβανιών, ο Μωάμεθ ταξίδευε συχνά στις χώρες της Εγγύς Ανατολής και είχε γνωρίσει τον Χριστιανισμό και τον Ιουδαϊσμό.

Με επίδραση από τις 2 θρησκείες, ο Μωάμεθ διακήρυξε τις αρχές της νέας θρησκείας, αλλά εκδιώχθηκε από την Μέκκα στη Μεδίνα της Αραβίας το 622. Το έτος αυτό, έτος της **Εγίρας** (αποδημίας), καθιερώθηκε ως αφετηρία του χρονολογικού συστήματος των Αράβων. Κατά την επόμενη δεκαετία (622-632) το Ισλάμ κυριάρχησε σ' όλη την Αραβία.

Το Κοράνι («λόγος του Θεού»), το ιερό βιβλίο της νέας θρησκείας, απαιτούσε από τους πιστούς (**Μουσλίμ**) να διαδώσουν το Ισλάμ με ιερό πόλεμο κατά των απίστων. Ωστόσο, τους απαγόρευε να ασκήσουν καταναγκασμό στους Χριστιανούς και τους Ιουδαίους. Όσοι έπεφταν στον πόλεμο γίνονταν μάρτυρες της πίστης και εξασφάλιζαν μια θέση στον Παράδεισο.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ

Ο θεσμός του ιερού πολέμου προσέδωσε στους Άραβες ακατανίκητη ορμή. Δυο χρόνια μετά το θάνατο του Προφήτη, οι μαχητές του Ισλάμ, υπό την ηγεσία του **χαλίφη** (δηλ. του τοποτηρητή και διαδόχου του Προφήτη), εξόρμησαν από τη Χερσόνησο τους. Ο βυζαντινός στρατός συνεντρίβη στη μάχη του Γιαρμούκ (636). Μέσα σε λίγα χρόνια οι επιδρομείς κατέκτησαν τις γειτονικές ρωμαϊκές και περσικές επαρχίες (Παλαιστίνη, Συρία, Αίγυπτος, Μεσοποταμία και Περσία). Έτσι αποδείχτηκαν μάταιες οι στρατιωτικές επιτυχίες του Ηρακλείου κατά των Περσών. Τα ανατολικά σύνορα του Βυζαντίου βαθμιαία υποχώρησαν στις παρυφές της Μ. Ασίας. Η αραβική απειλή κορυφώθηκε στο πέρασμα από τον 7ο στον 8ο αι.

Κυριότεροι παράγοντες των αραβικών κατακτήσεων

- η **εξάντληση Βυζαντινών και Περσών** από τη μακροχρόνια πολεμική τους σύγκρουση στα χρόνια του Ηρακλείου και
- η έντονη **αντίθεση μεταξύ του κέντρου και των ανατολικών επαρχιών** του Βυζαντίου, προσκολλημένων στην αίρεση του **Μονοφυσιτισμού**, κατά την οποία η θεϊκή φύση του Χριστού κυριαρχεί επί της ανθρωπίνης. Οι επαρχίες αυτές κατακτήθηκαν ως τα μέσα του 7ου αι. και ενσωματώθηκαν στο **Χαλιφάτο**, όπως ονομάστηκε το Αραβικό Κράτος.

Οι Άραβες προέλασαν ακολούθως κατά μήκος των ακτών της Β. Αφρικής. Μετά την κατάκτηση της Καρχηδόνας (τέλη 7ου αι.) οι στρατιές τους πέρασαν, στις αρχές του 8ου αι., τον πορθμό του Γιβραλτάρ και υπέταξαν το μεγαλύτερο μέρος της Ισπανίας. Τελικά ο Κάρολος Μαρτέλος, **μαγιорδόμος** (αυλάρχης) των Φράγκων, κατόρθωσε να αναχαιτίσει την προέλασή τους στο γαλλικό Πουατιέ, βόρεια από τα Πυρηναία (732).

Οι Άραβες δεν περιορίστηκαν σε χερσαίες επιχειρήσεις, αλλά διεκδίκησαν από το Βυζάντιο την κυριαρχία στη Μεσόγειο. Βασιζόμενοι στην τεχνογνωσία και την ναυτική εμπειρία των παράκτιων πληθυσμών της Φοινίκης και της Αιγύπτου, ναυπήγησαν και οργάνωσαν έναν αξιόμαχο στόλο. Ακολούθως έγιναν κύριοι της Κύπρου, της Ρόδου, της Κω, της Χίου, της Κυζίκου και πολιόρκησαν δύο φορές την

Κωνσταντινούπολη. Αποκρούσθηκαν και τις 2 φορές με τη βοήθεια των απόρρητων τειχών της Βασιλεύουσας και τη χρήση του *υγρού πυρός*.

ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ

Οι Άραβες διακρίθηκαν στο διεθνές εμπόριο. Ίδρυσαν παράλιες εμπορικές αποικίες στις Ινδίες, στην ΝΑ Ασία και στην Κίνα. Από την Ανατολή μετέφεραν μπαχαρικά και άλλα είδη πολυτελείας. Συγκρότησαν εμπορικές εταιρείες, επινόησαν την **επιταγή**, ανέπτυξαν τα ανταλλακτήρια νομισμάτων και τις τράπεζες.

Εκμεταλλεύονταν ορυχεία χρυσού και αργύρου στην Δυτική Αφρική και στη Σαχάρα.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ

Στην Βαγδάτη και στην Κόρδοβα ιδρύθηκαν βιβλιοθήκες και πανεπιστήμια. Στις μεγάλες πόλεις υπήρχαν βιβλιοπωλεία, ενώ πολλοί χαλίφες ήταν μανιώδεις συλλέκτες χειρογράφων. Οι Άραβες μετέφρασαν τα έργα των Ινδών, των Περσών και των Ελλήνων. Βαθιά επίδραση στην αραβική σκέψη άσκησαν οι μεταφράσεις κυρίως του Αριστοτέλη και των Νεοπλατωνικών.

Η αραβική λογοτεχνία ήταν δημοφιλής και μεταξύ των χριστιανών.

Κατά την 1^η περίοδο του Ισλάμ, η τέχνη του δανείστηκε τεχνικές, τεχνίτες και υλικά από το Βυζάντιο, αλλά έμεινε προσηλωμένη στην ανεικονική τεχνοτροπία. Χαρακτηριστικά δημιουργήματα της αραβικής τέχνης είναι τα τεμένη (τζαμιά).

Οι Άραβες καθιέρωσαν την ινδική αρίθμηση.

Οργάνωσαν μακρινά ταξίδια και υπολόγισαν την τροχιά του ήλιου και των πλανητών.

Ανακάλυψαν το θειϊκό οξύ και το οινόπνευμα.

Καθιέρωσαν νέα φάρμακα και πραγματοποίησαν πολύπλοκες εγχειρίσεις.

Εισήγαγαν το χαρτί, κινεζική εφεύρεση, και πολλές καλλιέργειες (βερίκοκο, αγκινάρα, βαμβάκι, λεμόνι, ζαχαροκάλαμο).